

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

De Festis Domini Sabaoth, Die Ascens. Domini, Lect. 1. tripartita. Elevatis
manibus benedixit eis, & ferebatur in Cœlum. 1. pars, de qualitate
ascendentis. 2. De testibus ascensionis. 3. De modo ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

captivorum gemitus, necessitates peregrinorum, per nomen tuum sanctissimum, & per merita inopiam debiliū, desperationes languentia sacratissima, o Domine Iesu, qui cum Patrum, defectus senum, supitria juvenum, vota tre & Spiritu sancto vivis & regnas in secula seculorum & lamenta viduatum. Hoc rogamus, colorum.

TRACTATUS II.

DE FESTIS DOMINI

SABBAOTH.

DE ASCENSIONE DOMINI.

Elevatis manibus benedixit eis, & ferebatur in Caelum, Luc. 28.

Leet. 7. triplicita

N Ascensione Domini plenitudine digna sunt atque consideratione, quia mysterium plenitudine, & ad pietatem extimulanda idonea. Cū vero de hoc Ascensionis mysterio multa tradiderimus in Horto Pastorum, explicantes articulum

sexrum Symboli Apostolici: *Ascendit ad Caelum, sedet ad dexteram Patris*, pauca hic subiiciemus, & de tribus potissimum differemus. 1. De qualitate ascendentis. 2. De rebus ascensionis. 3. De modo elevationis & benedictionis.

PARS PRIMA.

De qualitate ascendentis.

Rex & Propheta David, ut notat quilibet Christi ascendentis, introducit Angelos cum admittatque interrogantes, quis ille qui jubet sibi referri *Formas aeternales & Principibus Caeli*, quas ingredi vult cum triumpho: *Assolve portas Principes nostras, & elevamini: Rex gloria: & introibit Rex gloria: Quis est iste Rex gloria?* Certè Angelorum Hierarchie (pro quibus inducitur interrogatio) non ignorabant Christum esse Regem civitatis suae, Caputque non solum hominum, sed etiam Angelorum: tamen indicatur per interrogationem, istam, non fieri sine totius naturae admiratione, quod terrenum corpus supra omnes caelestes spiritus cum imperio & potestate ascendat, quodque admirabili modo exaltetur terra supra Caelum, homo supra Angelum, pulvis usque ad Deitatis solum. Interim, ut esset admiratio, describitur virtus & potestates Regis adeo sublimiter ascendentis, que, quia Rex est gloria, ideo graditur in multitudine virtutis suae, firmus in sola sua: Et vocaturque Rex gloria, Rex fortis & potens in praelio, & Constatuatur à Patre ad dexteram in caelestibus super omnes Principatum, & Potestatem, & Satanam, Mortem, Infernum, ideo ei tanquam Victori debet Triumphus decreti, & Corona in futuro.

Fig. 23.

Titul. n. Ascensionis Christi.

Subilicet.

Tribulent ergo omnes filij adoptionis in die qua primogenitus Dei Filius glorie caelestis accipit caelo empyreo, ipse tamquam Rex illis super possessionem, non solum pro se, sed & pro ipsius. Non vult Primogenitus in multis fratribus adire hereditatem sine aliis fratribus & coheredibus a Patre sibi commendatis. *Ascendo*, inquit, ad Patrem meum & Patrem vestrum, Deum meum & Deum vestrum. Non vult Pastor esse sine ovibus suo caractere sigillatis. Non vult Dux esse sine militibus. Non vult caput esse sine membris. Si ergo sumus membra eius per ipsius spiritum inhabitantem in nobis, si sumus cohortis eius milites. Duci nostro fideles, si sumus discipuli caelestis Magistri amantes, si sumus oves eius sigillo signatae, eiusque vestigia sequentes, si denique sumus fratres ipsius per charitatem & unionem, tandem erimus gloriae eiusdem participes, eiusdem hereditatis contores. Ascendit Rex noster ante nos, ut nobis pendat iter, & ut loquatur Apostolus: *Iniitavit nobis viam novam Deum nique. Habet in manibus suis lucem, ut annuntiet de via amico suo, & quod possessio eius sit, & quod ad eam ascendere possit.*

Dicamus itaque cum Propheta congratulantes nobis in eius Ascensione *Notas mihi fecisti vias vitae, adimplebis me laetitia cum vultu tuo, delicta carnis in dextera tua usque in finem.* Nempe, inter prore & Ambrosio serm. 74. ignota erat ante Christi via vitae: *Quia nullus adhuc resurgens vel ascensurus fuerat tementata vestigio, at ubi Dominus resurrexit & ascendit, nota facta solo astrata est plurimorum.* Sic merito dicit ipse Patri: *Notas mihi fecisti vias vitae in resurrectione scilicet, dum post mortem ab inferis redeo ad superos.* Sic merito & nos illi dicimus: *Notas mihi fecisti vias vitae, quia nobis semitam manifestasti ad vitam, & iter quo pervenitur ad salutem & gloriam.*

Dicamus denique Christo Domino congratulantes in eius Ascensione, dum elevatur propria virtute super omnes caelos tamquam Rex glorie: *Te solus altissimus super omnes terram, nimis exaltatus es super omnes Deos.* Qui adeo profunde descendit, ut non possit ulterius; adeo sublimiter ascendit hodie, ut non possit sublimius. Rex gloriae est adoratus, dumque illud innouit:

Vide quo spatior caelum separatur a terra, ima terra quanto ab inferis abest, & ipsum caelum quanto ab altiore caelo separatur, & de altiore caelo ad angelos quanto spatium est, & superioris oris. Patet itaque, ad ipsam quoque Dominicam sedem. Super haec omnia elevata est in Christo natura nostra. Altissimus ergo est ipse non solum super omnem terram, sed & super omnes caelos: & quidem, ut multis placet Theologis, etiam super caelum empyreum, ita ut pedibus insisteret convexa superficie caeli empyrei, in spatio illo inani quod super caelum est eminentis. Ipse enim tamquam universi Dominus universo eminet, & super illud etiam in spatio illis vacuis gloriam & do-

minium suum ostendit. Atque cum Beati sunt in caelo empyreo, ipse tamquam Rex illis super miner in throno regio supra caelum, coram se caelum habens quasi aulam suam regiam quam districte est sublimi conspici sibi subiectam. Exaltatus quoque hodie est super omnes Deos, non solum quia elevatus est super omnes Angelos & omnes Sanctos, qui dicuntur quandoque in sacris litteris ob quandam divinitatis participationem, sed quia ascendit, ut sua Maiestate, Divinitate adimpleret omnia, & possessionem cepit in omnibus locis, Deus & Dominus universorum agnoscere volens ab omnibus, su-

gans falsos Deos, & eorum potestatem ostendens inanem. Ipse se Deum ostendit in inferis, ibi possessionem capiens, ibi captivorum viacula dissolvens, ibi triumphum ducens contumibiles tartareas potestates. Sic excludit Plutonaem, liter tartareas potestates. Sic excludit Neptunum, Aeolum, & similes, qui tamquam putabantur habere potestatem super mare & ventos, ut eos possent laxare vel comprimere. At hodie ascendens, possit totius aëris colorumque omnium, ut plena sit possessio, in imo, in summo, in medio, dum in his omnibus virtutem suam & potestatem manifestavit.

Sic excludit Iovem de caelis, omnesque alios qui ut Dii dicebantur caelo vel aëri praesidere. Itaque exaltatus est nimis super omnes Deos; hoc est, perfectissimè fuit magnificatus super illos, dum ab omnibus creaturis agnitus est, ut Dominus, dum ab omni choro Angelorum tamquam Rex gloriae est adoratus, dumque illud innouit:

Omnis Dii gentium dementia. Hoc est quod dicit Bernardus. Exaltare Dominum in virtute tua; Re te terra maris & in spiritorum Dominorum. Ex tunc probabitur quia Dominus univ-

versorum tu es, quia omnia in omnibus adimplevis. Tam tibi profecto debebitur, ut in nomine tuo omne tam, sed & super: ut genua flectatur caelestium terrestrium & infernorum, & omnia lingua confiteatur, quia tu es in gloria & dextera Dei Patris.

Tu es, & dolorosa in horro, paucos Christus elegit: nunc autem Ascensionis suae in caelum plurimos testes vult. Nec elegit solum Apostolos, quos

Rom. 8.

Rom. 10.

Heb. 10.

Heb. 16.

Psalm. 96.

Psalm. 96.

Chrysostomus de Ascens.

Chrysostomus de Ascens.

Chrysostomus de Ascens.

Ubi quis

Christus

ut excludit

deret omnes Deos

Psalm. 96.

Serm. de Ascens.

PARS III.

De testibus

ascensionis.

Act. 11.

modò ascenderet, ut moneretur etiam esse testes respicit, illos Patri commendat, illos benedicit. Sed iudicis venturi eodem modo, & ad eundem locum. videamus in particulari, quid illa benedictio per-

Christus ascendens in caelum? Sic IESVS qui à vobis assumptus est in caelum, sic veniet quem admodum vidistis eum euntem in caelum. Quasi dicant Angeli: Fixo firmoque pede in caelum diu suspensistis, sed iam factus sit. Christus enim Pater & Magister vester iam ab oculis vestris subductus est in caelum, nec eum vltra oculis corporis videte poteritis: sed scitote eum reditum ad iudicium, ut vos secum assumat: interim ite ad manus Apostolicum vobis ab ipso denandatum, & ad Spiritus sancti adventum vos disponite. Quandoquidem eam vos tanquam filij & discipuli eius viciandi rationem conspicui estis, eius doctrinam excepistis, eius miracula spectastis, iracundum ac laborum eius socij fuistis, eius tormentum, mortem, crucem conspicistis, eius resurrectionis testes fuistis, oportet etiam Ascensionis in caelum testes esse: propterea iudicij ad quod iterum venturus est. Propterea in hunc montem vos duxit, & nunc ex hoc monte vos dimittit, ut quae videntis annuncietis omnibus, cuiusque fidem & a morem omnium impunitis cordibus, & ad salutem ac vitam omnes vocetis, ut in caelum tandem cum ipso ascendant ad locum, quem preparavit eis.

Deut. 32.

Sicut Aquila provocans ad volandum pullos suos super eos volitans expandit alas suas. Hoc enim factum est, dum aram discipulis elevans manibus ferebatur in caelum. Recte profecto Christi ascensionis symbolum Aquila dicitur, quae solet extendere alas coram pulis, sequi coram his in sublime elevari, ut & ipsi dicant ad volatum se exerceat, & in solis radios oculos intectos & intortos figere. Quantumcumque verò in altum volet, semper tamen pullos dicitur sollicitudinem gerere, & ad illos intra nidum remanentes oculos deflectere. Lecti discipuli tanquam puli aquilae adhuc imperfecti sunt, & videntur quae gesta sunt circa Eliam & Elisham, stantes à longe. Et ipsi sciebant Eliam à Domino sapientem, dixerant enim Elisha: Numquid nosti, quia Dominus hodie tollet Dominum tuum à te? Hoc nempe aliquibus eorum est, & Ierusalem & Iudaea vult evolare & ad volandum omnes gentes doceant: vult ut in solem figant oculos, in radiatam diuinitatem propterea coram stem, & usam in caelum manifestare; id tamen potius factum est, ut desiderium sit. Et quomodo in sublime feratur, quò non possint discipuli peringere, eorum tamen non deponit sollicitudinem: sed in eos tanquam pullos amantissimos benevolam dirigit semper aspectum.

Joan. 17.

Vad. ante ascensum Patrem sic alloquebatur: Clarifica me claritate quam habui prius, quam mundus sinit. Manifestavi nomen tuum hominibus, quos deisti mihi, nunc autem pro te rogo, quia ad te venio. Vides quomodo non desint suorum sollicitudinem, licet sublimissime volare contendant? Illos

QUAE circa Eliam in eius raptu gesta sunt, figuram gerunt eorum, quae circa CHRISTVM in eius ascensione geruntur: vnde digna sunt, ut attentius considerentur. Videmus ergò particulariter, in quibus figura illa est, quod praefigurabat, sit conformis.

1. Curvus igneus & equigoei diuiserunt Eliam ab Elisha discipulo, & ascendit per torbitem in Caelum. Hoc est, nubes rufila equorum & curvus, speciem referens suscepit Eliam & in Caelum venit, ventusque confurgens paulatim extulit equos & currum, donec ab oculis Elishae spectantis & clamantis subduceretur. Sic CHRISTVM nubes suscepit ab oculis discipulorum, quae sine dubio gloriosissimae: & exima luce coruscata, ad hoc à Deo adducta, vel producta, ut corpus Christi tegetet, & ab oculis Apostolorum eximeret, simulque suo fulgore maiestatem ascendens ostenderet. Haec verò fuit differentia inter Christum & Eliam, quod Elias illa nube ignea tegetet, tanquam curvus cuiusdam caelestis adiuuaculo, & Angelorum ministerio currum illum dirigente: Christus autem radiante sua nube non egebat, tanquam curru, nec Angelorum sulcibatur obsequio, sed propria virtute ascendebat, gradens in multitudine fortitudinis suae. Nam per dorem agilitatis corpus eius gloriosum in sublime ferebatur, quamvis nubem & Angelicum comitatum habuerit ad splendorem & maiestatem.

2. Dum Elias in Caelum ascendit, non solum habuit testem praesentem Elisham, qui in officio debebat succedere: sed etiam quinquaginta filij Prophetarum, discipuli scilicet qui à Prophetis, & maxime ab Elia & Elisha instruebantur, secum habuit, & videntur quae gesta sunt circa Eliam & Elisham, stantes à longe. Et ipsi sciebant Eliam à Domino sapientem, dixerant enim Elisha: Numquid nosti, quia Dominus hodie tollet Dominum tuum à te? Hoc nempe aliquibus eorum fuerat revelatum, sicut & Elisha. Quod si Elias videtur gloriosae suae translationis noluisse habere testem, quia & Elisham videtur voluisse dimittere, id tamen potius factum est, ut desiderium eius obtinendo magis ac magis accederet, & benevolentiae periculum faceret, quam ut à se separaret. Sic Christus non solum Petrum, sibi successorem in officio, testem vult esse suae ascensionis, nec solum Ioannem & Iacobum quos transfigurationis testes adimplerat: sed etiam fere centum viginti discipulos & filios à se institutos. Neque eos solum à longe voluit stare, sed etiam secum duxit, ut propinquo rem totam conspicerent, ut iam diuinus.

3. Sicut

PAR. III De modo eleuatus est ad natiuitatem.

4. Reg. 2.

Christus ascendens in caelum? Sic IESVS qui à vobis assumptus est in caelum, sic veniet quem admodum vidistis eum euntem in caelum. Quasi dicant Angeli: Fixo firmoque pede in caelum diu suspensistis, sed iam factus sit. Christus enim Pater & Magister vester iam ab oculis vestris subductus est in caelum, nec eum vltra oculis corporis videte poteritis: sed scitote eum reditum ad iudicium, ut vos secum assumat: interim ite ad manus Apostolicum vobis ab ipso denandatum, & ad Spiritus sancti adventum vos disponite. Quandoquidem eam vos tanquam filij & discipuli eius viciandi rationem conspicui estis, eius doctrinam excepistis, eius miracula spectastis, iracundum ac laborum eius socij fuistis, eius tormentum, mortem, crucem conspicistis, eius resurrectionis testes fuistis, oportet etiam Ascensionis in caelum testes esse: propterea iudicij ad quod iterum venturus est. Propterea in hunc montem vos duxit, & nunc ex hoc monte vos dimittit, ut quae videntis annuncietis omnibus, cuiusque fidem & a morem omnium impunitis cordibus, & ad salutem ac vitam omnes vocetis, ut in caelum tandem cum ipso ascendant ad locum, quem preparavit eis.

3. Sicut dixit Elias Elifso. *Pestula quod vis ut* & ignis docent, prædicant, orbem convertunt, *faciam vobis antequam tollay à se* Sic Christus ante miracula patrat, demonia eijcunt: mortuos ascensionem dixit discipulis, *Si quid petieritis* Patris, & omne opus ministerii sui peragunt, *vrem in nomine meo, dabat vobis, ut quæ modo non potestis* Virtute quoque illius Martyres de tyrannis, de xistis quicquam in nomine meo, petite & accipietis, ut tormentis, de morte triumphant. Virtute illius gaudium vestrum sit plenum Et sicut Eilæus petit ab Sacerdotes & Religiosi in pietate & sanctimonia Eilia spiritum eius duplicem, & impetrauit, Sic munera sua obeunt. Virtute illius Virgines de caræ, Christus spiritum suum promisit suis, & post ane, mundo Sarana victoriam reportant. Virtute ascensionem misit. Et quidem spiritum duplicem, illius Fideles post piam vitam felicem mortem a spiritum scilicet prophetiæ & miraculorum eis duplicentur, & in Cælum viam nanciscuntur, & impertitus est, ita ut plura & maiora fecerint mi cum Christo gloria consortium, Vnde quidam racula ad conversionem orbis, quam ipse Christus, sicut etiam promiserat: *Qui credit in me, opem: Pater sancte serva eos in nomine tuo quos de ra qua ego facio ipse faciet & maiora horum faciet.* Sic disti mibi, ut sint unum sicut & nos. Pater quos de & Eilæus plura legitur fecisse miracula, quam disti mibi volo ut ubi ego sum & illi sint mecum, ut vi deant claritatem meam. Christum enim Discipulis cim fecisse legitur, quæ particulariter enumerat benedixisse non aliud fuit, quam Patris opem & Rupertus lib. 5. in libros Regum cap. 37. gratiam filijs suis apprecatum fuisse, quæ ipsi in si

Ioan. 17.

Ioan. 17.

4. Elias non promittit Elifso quod petit, nisi de vitæque Christiana proficerent, & alios ad e sub conditione, *si videris me.* Et quia vidit eum andem verbo & exemplo provocarent, & ad a ascendentem & inelamavit, *Pater mi, Pater mi,* tenentis beate fortem felicissimam pertingeret *currus Israel & auriga eius,* sive ut Hebraea habent post hoc sæculum, & miserabile ævum. *& equites eius;* idco obtinuit benedictionem Elia: Multi Sancti ur huius benedictionis efficaciam Sancto & pallium eius, per quod divisit aquas Jordanis, consequerentur, optarunt diem ultimum finire in *& multajia mira patrauit.* Sic nisi fidei & pjeria die Ascensionis Domini, ut scilicet virtute illius *moris in eis oculo Christum ascendente inruamur, ni benedictionis Christum sequerentur ascendente fests A hilab eo impetramus: Si non videris me non erit ad Patris gloriam.* Atque ad aliquibus spedi scens, *sibi.* Quicunque autem enim intuentur cum A quadam gratia concessum fuisse, sacra tradunt postolis, & cordis clamore & amore invocant, Historiz

4.

pallium impetrant, hoc est protectionem & di rectionem, quæ turbulenta huius sæculi aquas mortuus esse legitur, cum interesset Velperis, ca valeant pertransire securè. Impetrat & benedi neretque piensillimo affectu: *Gloria Patri & Fi.* *Dare an. Dom. 731*

ctionem quam elevatis manibus voluit dare, quæ *ho & Spiritus Sancto:* Hæc enim fuit eius ultima non fuit sine effectu, quoadquidem signum fuit & quasi cygnea vox. Sic Christum securus est a singenti amoris paternæque dilectionis, simulque leendentem in die Ascensionis illius, ut tori Tri signum fuit efficacis auxilij virtute crucis in uni nitati laudes & gloriam perfectius decantaret in verum orbem descendens. Hæc enim manuum celesti Templo. elevatione universum orbem censetur quâdam Sic S. Bernardus Senensis, qui nominis Inu glo benedictione locupletasse, & diaboli manum riam efficacissimè ubi propagarat, ex hac vita de roto orbe extensam inefficacem reddidit. Vnde cessit cum solatio & gaudio, dum in primis Ve aliqui putant extendisse manus sicut olim Moy speris Ascensionis Domini fratres in choro decan tes in monte, ut populo victoriam impetraret & tarent: *Pater manifestans gloriam tuam hominibus,* *Ioan. 17.* hostium conatum irritum redderet; alij signum *nunc autem ad te venio* Hæc est Antiphona ad crucis in aere formasse, ita ut exinde mos ortus Canticum Magnificat, in cuius postremis verbis sit in Ecclesia benedicendi per signum crucis; a expiravit, ad Patrem ascendens, cum Dei filio, ut lit denique cancellatis manibus benedixisse, si festum Ascensionis eius perfectius celebraret in cur olim Iacob benedixit Ephraim & Manasse. Angelorum choro.

Quicquid sit, & quacunquæ ratione illa bene Sic cum S. Dunstanus Cantuariensis Archieps, *So Sarius in dictio facta fuerit, non potuit non symbolum pus in die Ascensionis sacro oraret, mox illi in rem dicis in manibus elevatis representari, fructus plo oranti adfuit multitudo Angelorum di que crucis per eam derivari: ita ut benedictio centium se venisse ad illum in cælum deducendij, nem quam in crucis sacerdotali Throno dederat si paratus foret. Quibus ille dixit, se quidem pa expansis manibus, iam repetat discedens à filiis, ratum, artamen obsecrare ne tam celebri die po Et hæc benedictio adeo fuit efficax, ut illius vir pulus sacri verbi pabulo privaretur. Quapropter, præsertim, sed etiam Martyres, Sacerdotes, Con nitur, ut postquam Ascensionem Domini cum po fessores, Virgines, omnesque animæ electæ usque pulo suo celebrasset in retris, illum è vestigio ce in finem sæculi, itaque Apostoli, & eorum in mi lebrare posset in cælis.*

Efficacia benedictionis Christi.

Et hæc benedictio adeo fuit efficax, ut illius vir pulus sacri verbi pabulo privaretur. Quapropter, præsertim, sed etiam Martyres, Sacerdotes, Con nitur, ut postquam Ascensionem Domini cum po fessores, Virgines, omnesque animæ electæ usque pulo suo celebrasset in retris, illum è vestigio ce in finem sæculi, itaque Apostoli, & eorum in mi lebrare posset in cælis. Sic cum S. Bernard. de Portugallia Ord. S. Domini

Lect. 13. de mart. in Cant. delab. myit.
nisi duos innocentissimos pueros in pietate instru-
eret, illi invitati sunt à puero Iesu per imaginem
loquente ad coeleste convivium, & praefinitus eis
fuit dies Ascensionis Domini sacraus: in quo cum
Magistro suo ad praerogative epulum morte praevia
sunt deducti, eadem die mortui, eodem sepulchro
tumulati. Historiam fasius referimus alibi.

*Jonlu-
do.*
An non hi omnes benedictionis illius, quam
Christus ascendens dedit, fuisse participes? Equi-
dem non aliud cogitare possumus. Fac igitur Do-
mine, ut te oculis fidei & amoris intueamur & nos
ascendentem, nubes lucida circumdatur, Seraphi-
co & igneo exercitu cinctum, sicque te intuentes,
toto corde clamemus ad te de hoc exilij loco, &
mercamur impetrare pallium & protectionem, spiri-
tum & directionem, solatium & benedictionem,
qua calcatis huius saeculi fluctibus peringere va-
leamus in coelestem Ierusalem.

DOMINICA INFRA
OCT. ASC.

*Lect. 2. tipat-
tita.*
Cum venerit Paraclitus quem mittam vobis à Pa-
tre Spiritum veritatis, ille testimonium perhi-
bebit de me. Ioan. 15.

*Pars I. De pro-
cessione
Spir. S. à
Patre, &
cur tra-
vocatur.*
Christus Dominus in divino illo sermone,
quem paulo ante mortem habuit, frequenter
de Spiritu sancto mentionem fecit: tum vt de illo
discipulos instrueretur, tum vt consolaretur eos mor-
tuum oppellens, cum certitudine promittens ad-
ventum noui consolatoris, directoris, protectoris,
doctoris, qui sibi debebat succedere in officio, tum
denique vt eorum desiderium excitaret & accen-
deret ad illius adventum, quem Paraclitum vocat
& Spiritum veritatis. Sicut ipse Christus vocatur
in Scripturis, *Desideratus cunctis Gentibus & Desi-
derium collum aeternorum*, hoc est, Sanctorum o-
mnium, iusta & voluit Spiritum S. desiderari, expe-
ctari, fieri. Ipse fuit tamquam cibus & panis vitae,
quem plerique debebant fideles, & appositus illis fu-
it per incarnationem ad manducandum. Spiritus S.
debebat postmodum sibi inlar potus qui cibum
subsequitur, & idem illius gratia & effusio saepius si-
gnificatur per effusionem aquae vitae quae sicut le-
uat. Vnde in nouissimo die magno festiuitatis stabat
Iesus & clamabat dicens, Si quis sitit veniat ad me &
bibat. Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, flumina
de ventre eius fluent aquae vitae. Hoc autem e-
rat de Spiritu, quem accepturi erant credentes in eum. *San-
ctum* Rational. Evang.

Gen. 45.
In Scripturis, *Desideratus cunctis Gentibus & Desi-
derium collum aeternorum*, hoc est, Sanctorum o-
mnium, iusta & voluit Spiritum S. desiderari, expe-
ctari, fieri. Ipse fuit tamquam cibus & panis vitae,
quem plerique debebant fideles, & appositus illis fu-
it per incarnationem ad manducandum. Spiritus S.
debebat postmodum sibi inlar potus qui cibum
subsequitur, & idem illius gratia & effusio saepius si-
gnificatur per effusionem aquae vitae quae sicut le-
uat. Vnde in nouissimo die magno festiuitatis stabat
Iesus & clamabat dicens, Si quis sitit veniat ad me &
bibat. Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, flumina
de ventre eius fluent aquae vitae. Hoc autem e-
rat de Spiritu, quem accepturi erant credentes in eum. *San-
ctum*

Ioan. 6.
In Scripturis, *Desideratus cunctis Gentibus & Desi-
derium collum aeternorum*, hoc est, Sanctorum o-
mnium, iusta & voluit Spiritum S. desiderari, expe-
ctari, fieri. Ipse fuit tamquam cibus & panis vitae,
quem plerique debebant fideles, & appositus illis fu-
it per incarnationem ad manducandum. Spiritus S.
debebat postmodum sibi inlar potus qui cibum
subsequitur, & idem illius gratia & effusio saepius si-
gnificatur per effusionem aquae vitae quae sicut le-
uat. Vnde in nouissimo die magno festiuitatis stabat
Iesus & clamabat dicens, Si quis sitit veniat ad me &
bibat. Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, flumina
de ventre eius fluent aquae vitae. Hoc autem e-
rat de Spiritu, quem accepturi erant credentes in eum. *San-
ctum*

Ioan. 7.
In Scripturis, *Desideratus cunctis Gentibus & Desi-
derium collum aeternorum*, hoc est, Sanctorum o-
mnium, iusta & voluit Spiritum S. desiderari, expe-
ctari, fieri. Ipse fuit tamquam cibus & panis vitae,
quem plerique debebant fideles, & appositus illis fu-
it per incarnationem ad manducandum. Spiritus S.
debebat postmodum sibi inlar potus qui cibum
subsequitur, & idem illius gratia & effusio saepius si-
gnificatur per effusionem aquae vitae quae sicut le-
uat. Vnde in nouissimo die magno festiuitatis stabat
Iesus & clamabat dicens, Si quis sitit veniat ad me &
bibat. Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, flumina
de ventre eius fluent aquae vitae. Hoc autem e-
rat de Spiritu, quem accepturi erant credentes in eum. *San-
ctum*

*dam enim Spiritus erat datus, quia Iesus nondum e-
rat glorificatus. Idem autem in hoc Euangelio repe-
ritur promissio Spiritus S. vt ad eius susceptionem
nos disponamus, vt ad illum toto corde anhel-
emus, vt illum sciamus, & ad eum expectamus in
oratione perseverantes vt fecerunt Apostoli ante
illius adventum ex instructione & mandato Chri-
sti. Facilius qui potest dicere: Os meum aperui, & ar-
traxi spiritum. Qui os aperit per orationem adhe-
lus & libundus, spiritus gratiam attrahit, & sibi in-
trahit, quasi de fonte sugens aquam vitam aeternam.
Quid autem credendum nobis sit de Spiritu S.
ex verbis Christi in hoc Euangelio propofitus col-
ligi potest.*

Primo igitur credimus Spiritum sanctum ter-
tiam esse in Trinitate personam, à Patre & Filio pro-
cedentem, ideoque esse verum Deum eodem cum
Patre & Filio honore & adoratione colendum;
quia eiusdem est maiestatis, potentiae, sapientiae,
gloriae, bonitatis, immensitatis, aeternitatis, sancti-
tatis. Haec processio ab vtroque significatur hic,
cum dicitur: *Cum venerit Paraclitus quem ego mit-
tam à Patre meo.* In diuinis enim persona non mit-
titur ab aliquo nisi quae procedit ab illo. Ergo cum
dicit Christus se mitturum Spiritum S. significat
quod à se procedat. Mitri autem dicitur aliqua per-
sona diuina, cum alicubi incipit esse nouo modo,
quo prius tibi non erat. Sic Filius nullus est in mun-
dum, dum nouo modo per humanitatem cepit
esse in mundo: Sic & Spiritus sanctus dicitur mit-
ti, cum aliqui sit vbi que, quia cum Apostolis cepit
esse per nouam gratiam & efficaciam similiter &
in alijs Fidelibus. Graecorum error est Spiritum S.
à solo Patre procedere, non à Filio. Vnde Innocen-
tius lib. 2. de Missa cap. 44. dicit Graecos ex quo à
Romana Ecclesia recesserunt, signum crucis à dex-
tra ad sinistram ducere, vt eouertent errorem,
quod Spiritus S. ad Patris sinistram quasi iunior as-
sitat. Sed nos contra tribus digitis formamus ob-
myterium Trinitatis, deinde in capite Patrem, in
pectore Filium descendentem: denique à sinistra
ad dexteram Spiritum ab vtroque procedentem &
consubstantialem designamus, & sinimus in dex-
tra, quia perfectionem in Scriptura significat, ad
quam nobis semper tendendum. Graeci ita Spiritum
S. fluctuant rebelles, dum negant eius processionem
à Patre & Filio, idem Spiritus S. videtur eis bellum
intulisse, dum eorum vrbis Imperialis Constanti-
nopolis à Turcis capta fuit isto festo Spiritus S. sapo-
scilicet die Pentecostes anno 1454. Excidium hoc Gre-
corum & infelicitatem vaticinatus uerat Nicolaus
V. Pontifex, qui ad Graecos Romanae sedis auctori-
tati se opponentes scripsit literas plenas horro-
ris. Vnde sic dicit: *Toleramus adhuc dilationem ve-
stram respicientes in Iesum sempiternum Sacerdo-
tem & Dominum, qui sterilem illam sicut seque ad-
tertium annum iussit afferuari, agricola iam ad ex-
cidendam arborem se accingente, quia nullum frus-
tum ferbat. Tres annos expectabimus, si vos fore de-
scisima.*

Psal. 118.

*Sps. 2. Patre Fi-
lioque
procedit.*

*Quando
diuina
persona
mitti di-
citur.*

*Error
Graecorum
de proces-
sione
Spir. S.*

*Testis est
Boetius
de signis
Ecclesiae*